

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP-5208/17**, rješavajući apelaciju **M-Rozić d.o.o. Mostar**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine-Prečišćeni tekst («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 28. oktobra 2020.godine, donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija „M-Rozić“ d.o.o. Mostar podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 Ps 148205 16 Rev od 5 oktobra 2017. godine

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. „M-Rozić“ d.o.o. Mostar (u daljnjem tekstu: apelant) iz Mostar, kojeg zastupaju, Armin Zulkić i Dr.iur. Nedim Ademović, advokati iz Sarajeva, podnio je 11. decembra 2017. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 58 0 Ps 148205 16 Rev od 5. oktobra 2017. godine. Apelant je također dopunio apelaciju 18. februara 2019. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, tužene Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar (u daljnjem tekstu: tužena) i umješača na strani tužene Heta d.o.o. Sarajevo (u daljnjem tekstu: umješač na strani tužene), Vrhovnog suda i Općinskog suda u Mostaru (u daljnjem tekstu: Općinski sud), zatraženo je u periodu od 3. januara 2019. godine do 7. oktobra 2019. godine da dostave odgovor na apelaciju i dopunu apelacije.
3. Vrhovni sud, tužena, umješač na strani tužene i Općinski sud su odgovor na apelaciju i dopunu apelacije dostavili u periodu od 10. januara do 17. oktobra 2019. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.
5. Presudom Općinskog suda broj 58 0 Ps 148205 14 Ps od 15. januara 2016. godine, tužena je obavezana da apelantu naknadi štetu u visini od 16.148.229,71 KM i to; štetu na ime izgubljene dobiti u visini od 10.008.655,44 KM; štetu na ime izgubljenog prihoda u visini od 5.698.954,98 KM i materijalu štetu na ime troškova prilagodbe i prenamjene etažnih dijelova poslovno –

stambene zgrade „ORCA“ u Mostaru u visini od 440.619,29 KM sve sa zakonskom zateznom kamatom. Istom presudom tužena je obavezana da apelantu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 25.874,00 KM.

6. Općinski sud je naveo da je apelant 14. septembra 2014. godine podnio tužbu protiv tužene radi naknade štete. Nakon ocjene izvedenih dokaza predloženih od strane apelanta i tužene (str. 9. i 10. obrazloženja presude), između ostalog Ugovora o dugoročnom kreditu sa valutnom klauzulom (u daljnjem tekstu: Ugovor o dugoročnom kreditu) broj kao u obrazloženju presude od 4. aprila 2007. godine, Aneksa na ovaj ugovor od 23. septembra 2009. godine, 28. januara 2011. godine i 31. maja 2012. godine, Ugovora o poslovnoj saradnji od 10. decembra 2009. godine, iskaza svjedoka, nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke i brojnih drugih materijalnih i nematerijalnih dokaza, Općinski sud je utvrdio da je među parničnim strankama nesporno da su bile u poslovnom odnosu ali da je sporan osnov i visina tužbenog zahtjeva. Članom 9. Ugovora o dugoročnom kreditu između ostalog je regulisano, da će tužena sa apelantom kao korisnikom kredita i kao tužiteljem u konkretnom predmetu, zaključiti Ugovor o poslovnoj saradnji, kojim će biti definisani opći uslovi kreditiranja budućih kupaca stanova/garaža i poslovnih prostora u objektu zv. Orca“ (u daljnjem tekstu: predmetni objekat). Iz Ugovora o poslovnoj saradnji koji su apelant i tužena zaključili 10. decembra 2009. godine proizilazi, da je predmet navedenog ugovora, kreditiranje fizičkih i pravnih lica kao kupaca stanova/garaža i poslovnih prostora (u daljnjem tekstu: spornih nekretnina) koji se nalaze u predmetnom objektu i obaveze ugovornih strana. Članom 4. navedenog ugovora tužena se obavezala pružiti finansijsku potporu kupcima spornih nekretnina, prema uslovima propisanim Odlukom Uprave tužene od 17. novembra 2009. godine, uz jasno preciziranje kamate na kredit, kamate na depozit, rok otplate kredita, naknade tužene, kreditnu sposobnost kupaca spornih nekretnina i potrebnu dokumentaciju za odobravanje kredita. Općinski sud je također utvrdio da je apelant za izgradnju predmetnog objekta dobio odobrenje za gradnju (rješenje Odjela za urbanizam i građenje Grada Mostara od 13. marta 2007. godine), upotrebnu dozvolu, da je izvršio etažiranje navedenog objekta, da je dopuštena uknjižba prava vlasništva na svim etažnim dijelovima objekta i da je kao vlasnik svih etažnih dijelova predmetnog objekta u zemljišnim knjigama upisan apelant. Iz iskaza saslušanih svjedoka koji su imali potrebe za kreditnim angažmanom tužene proizilazi, da su ostvarili kredit kod drugih banaka, na temelju čega je Općinski sud zaključio da tužena nije u cijelosti ispunila svoje obaveze iz Ugovora o poslovnoj saradnji a čije zaključivanje je upravo imalo za cilj kreditiranje potencijalnih kupaca spornih nekretnina u predmetnom objektu a što proizilazi i iz Pregleda prodanih spornih nekretnina. S

tim u vezi je ukazao da je nesporno, da je tužena finansijska institucija, da joj je finansiranje osnovna djelatnost i naravno razlog njenog postojanja, međutim ista je cijelo vrijeme postupka insistirala na činjenici, da nije odobrila kredite potencijalnim kupcima iz razloga njihove kreditne nesposobnosti, te da bi u suprotnom postupila protuzakonito, iz razloga neusaglašenosti uslova iz predugovora koje je apelant zaključivao sa potencijalnim kupcima sa uslovima definisanim Ugovorom o poslovnoj saradnji. Općinski sud je poklonio vjeru vještačenju vještaka finansijske struke (Zijo Veledar) kao objektivnom i sačinjenom u skladu sa pravilima struke, kojim nalazom je po mišljenju suda dat odgovor na sporno pitanje, zbog čega je apelant pretrpio štetu vidu izgubljene dobiti i štetu u vidu izgubljenog prihoda, konstatujući da je šteta apelantu nastala po oba osnova. Općinski sud također smatra, da je apelant svoje potraživanje konkretizirao kroz dokazni postupak, da za dokazivanje štete nije koristio samo nekoliko predugovora kako je to tužena tvrdila. Osim toga smatra da je nalazom vještaka finansijske struke tačno konkretizirano koliko je sklopljenih predugovora sa poznatim kupcima, odnosno da apelant svoj tužbeni zahtjev zasniva na konkretnim dokazima a ne na optimističkom planiranju kako to tužena navodi.

7. Imajući u vidu navedeno Općinski sud je zaključio da je apelant primjenom pravila o teretu dokazivanja, dokazao da je imao potencijalne kupce spornih nekretnina (pregled zaključenih predugovora o kupovini spornih nekretnina), da su potencijalni kupci platili avansnu cijenu po predračunu sa kojim iznosom se nije moglo raspolagati bez saglasnosti tužene, da je dokazao da je i sam bio jamac budućim kupcima, da su saslušani svjedoci svojim iskazima potvrdili da su kredite ostvarili kod drugih banaka, dakle da su isti zaista imali namjeru pristupiti kupovini spornih nekretnina, da su bili kreditno sposobni jer su kredit ostvarili kod drugih banaka ali da su nekretnine kupili van predmetnog objekta, dakle da su u potpunosti odustali od predugovora, zbog čega je apelant bio primoran da izvrši prenamjenu i prilagodbu prostora u predmetnom objektu u cilju prodaje i davanja pod zakup. Općinski sud također smatra da tužena niti jednim dokazom nije dokazala zbog čega nije realizirala pojedinačne kreditne aranžmane na koje se obavezala Ugovorom o poslovnoj saradnji, dakle da nije dokazala zbog čega nije izvršila finansiranje budućih kupaca spornih nekretnina, a da je teret dokazivanja ove negativne činjenice bio na istoj. Na okolnost visine tužbenog zahtjeva Općinski sud je na temelju nalaza vještaka finansijske struke utvrdio da apelantu pripada naknada štete na ime izgubljene dobiti, štete u pogledu izgubljenog prihoda i materijalne štete i na ime troškova prilagodbe i prenamjene etažnih dijelova predmetnog objekta. Vještačenjem je je dakle utvrđeno da je apelant pretrpio navedenu štetu, jer se tužena Ugovorom o poslovnoj saradnji obavezala na

finansiranje potencijalnih kupaca, a na temelju kojeg ugovora od strane tužene nije došlo do otvaranja kreditnih linija za kupnju etažnih jedinica od strane potencijalnih kupaca, da su se potencijalni kupci obraćali tuženoj radi odobravanja kredita ali da zbog njene pasivnosti i veće kamatne stope nisu ostvarili kredite kod iste, nego su bili prinuđeni tražiti kreditna sredstva kod drugih banaka. Osim navedenog smatra da je iz ponašanja apelanta proizilazi da se isti tokom cijelog trajanja postupka ponašao sa pažnjom dobrog privrednika, ispunivši svoje obaveze iz Ugovora o poslovnoj saradnji, dok se tužena po ocjeni Općinskog suda tokom cijelog trajanja postupka ponašala „vrlo komotno, kao da istu ne veže Ugovor o poslovnoj saradnji“, na temelju čega je taj sud zaključio da je šteta koju apelant potražuje u direktnoj i posljedičnoj vezi sa propustima tužene, da potencijalnim kupcima pruži finansijsku potporu u cilju kupovine spornih nekretnina u predmetnom objektu. Stoga Općinski sud je zaključio da se apelantu samo dosudom iznosa kao u izreci presude može uspostaviti stanje kakvo je bilo da nije bilo štetne radnje tužene, pa je primjenom odredbe čl. 155., čl. 185. i čl. 189. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) odlučio kao u izreci presude.

8. Kantonalni sud je Presudom broj 58 0 Ps 148205 16 Pž od 1. juna 2016. godine žalbu tužene i umješača na strani tužene odbio kao neosnovane i potvrdio presudu prvostepenog suda.
9. Kantonalni sud je naveo da su tužena i umješač na strani tužene izjavili žalbu protiv presude prvostepenog suda, da je apelant dao odgovor na žalbu, koju je taj sud odbio kao neosnovanu i potvrdio presudu prvostepenog suda. Naime, prihvatajući činjenični i pravni stav prvostepenog suda primjenom odredbe člana 221. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) Kantonalni sud je odlučio kao u izreci presude, pozivajući se na načelo savjesnosti i poštenja kao osnovnih načela obligacionog prava. U vezi s tim je naveo da su pomenuta dva načela zahtijevala od tužene da „uslovi kreditiranja budu ako ne povoljniji u odnosu na druge banke, onda jednaki njima, a što je nesporno utvrđeno da ovi nisu bili takvi, jer je notorna činjenica da je veliki broj kupaca odustao od ugovora, jer je tužena bez opravdanih razloga odbila da sa njima zaključi ugovore“. Kantonalni sud je odbio kao neosnovane žalbene navode tužene da je prvostepena presude, jednostrana, pristrasna i nezakonita, te da je donesena bez ijednog valjanog dokaza, ocijenivši da je upravo sve suprotno navedenom, da iz stanja spisa proizilazi da su se potencijalni kupci obraćali tuženoj sa zahtjevom da im se dodjele krediti i da je apelant s tim u vezi pružio dokaze, da tužena nije htjela da ostavi bilo kakav pismeni trag o tome. Dakle smatra da je tužena postupala na način, što je potencijalne kupce vraćala iznova da dostave nove dokaze dok isti ne bi odustali od zahtjeva, a pri tome nije ostavila niti jedan pisani trag u vezi navedenih radnji, pa i nedavanje dokaza po ocjeni ovog suda je neka vrsta dokaza koja upućuje

na određeno ponašanje stranke, u konkretnom slučaju tužene, pa je s tim u vezi ocijenio da je ponašanje tužene upravo dovelo do predmetnog spora. Također, suprotno navodima tužene Kantonalni sud smatra, da je prvostepeni sud pravilno interpretirao iskaze saslušanih svjedoka, za razliku od mišljenja tužene koja tvrdi da je prvostepeni sud selektivno citirao iskaze pojedinih svjedoka da bi se dobila drugačija slika od stvarne, jer smatra da je tužena nametnula svoje uslove za dizanje kredita, čime je suštinski onemogućila potencijalne kupce da podignu kredit pod uslovima koji su postojali kod drugih banaka. U vezi s tim je ukazao da je od ukupno 86 predugovora koji je apelant zaključio sa potencijalnim kupcima tužena ukazala na samo dva predugovora u cilju dokazivanja istinitost svojih tvrdnji, i to na iskaz Zvonimira Čurića, koji je u to vrijeme bio zaposlenika tužene i Kreše Primorca. S tim u vezi Kantonalni sud smatra da se navedena dva slučaja ne mogu smatrati pravilom i dokazom da je tužena ipak postupila u skladu sa Ugovorom o poslovnoj saradnji zbog čega je naveo „da bi bilo apsurdno prihvatiti tvrdnju tužene da su svi ostali potencijalni kupci bili nelikvidni, nesolventni i sl“. Također suprotno navodima apelanta smatra da je prvostepeni sud pravilno primijenio pravilo o teretu dokazivanja, „da logika stvari ukazuje da onaj ko je mogao dobiti kredit kod druge banke je bio platežno sposoban da isti otplaćuje i kod tužene, ali da mu ova jednostavno nije dala priliku za to“. Neosnovanim smatra i navode tužene, da je apelant dokazao da je imao potencijalne kupce za kupovinu spornih nekretnina a koja činjenica po ocjeni tužene nije bitna za odlučivanje u ovoj pravnoj stvari jer se postojanje potencijalnih kupaca ne može dovesti u vezu sa navodima o kršenju ugovorenih obaveza, posebno iz razloga što je apelant predugovore sa potencijalnim kupcima zaključio znatno prije zaključivanja Ugovora o poslovnoj saradnji, zbog čega potencijalni kupci osnovano nisu mogli očekivati finansiranje od strane tužene. Prema tome Kantonalni sud smatra da se postojanje potencijalnih kupaca zaista samo po sebi ne može dovesti u vezu sa navodima o kršenju ugovorenih obaveza od strane tužene, međutim isto tako smatra da kada se ovi navodi tužene posmatraju u sklopu ostalih izvedenih dokaza, sve u smislu odredbe člana 8. ZPP, smatra da navedeno itekako ima smisla. Stoga po mišljenju Kantonalnog suda prvostepeni sud pravilno primijenio pravilo o teretu dokazivanja. Kantonalni sud je dalje odbio kao neosnovane žalbene navode tužene, da su apsolutno netačne konstatacije prvostepenog suda „da su svi saslušani svjedoci apelanta svojim iskazima potvrdili da su ostvarili kredite kod drugih banaka, dakle potencijalni kupci koji su i zaista imali namjeru pristupiti kupoprodaji, a koji su bili kreditno sposobni kod drugih banaka“, jer smatra da je stvar onoga ko interpretira datu činjenicu kako će je shvatiti i iz nje izvesti zaključak, ali da je u svakom slučaju tačno ono što je utvrđeno u osporenoj presudi. U vezi s tim je ukazao da je istina da nisu svi svjedoci izjavili da su kredit ostvarili kod drugih banaka i da su kupili

nekretnine van predmetnog objekta, ali isto tako cijeni da logika stvari ukazuje da onaj ko je mogao dobiti kredit kod druge banke bio je platežno sposoban da otplaćuje kredit i kod tuženog, ali da mu ovaj jednostavno nije dao priliku za to. Osim toga, suprotno navodima tužene da su predugovori ništavi jer nisu bili notarski obrađeni, Kantonalni sud generalno u vezi forme predugovora smatra da su navodi tužene tačni, međutim cijeneći osnovna načela obligacionog prava, načelo savjesnosti i poštenja (člana 12. ZOO), smatra da i ako jeste tako, da se postavlja pitanje ako je tužena smatrala da su predugovori bili ništavi, jer nisu ovjereni od strane notara, zbog čega ih je onda ukoliko se zalaže za načelo formalizma u ovom postupku prihvatila i novac od istih deponovala kod sebe na poseban račun. Također navodi da da apelant nije imao dokaze iz potencijalnih odnosa potencijalnih kupaca i tužene u smislu da su navedeni svjedoci potvrdili nekorektan odnos tužene prema njima i zbog čega sa tuženom nisu zaključili ugovore, međutim smatra da je na tuženoj bilo da barem prezentira dokaze po osnovu Ugovora o poslovnoj saradnji u smislu, da je obezbijedila posebnu kreditnu liniju za kupovinu spornih nekretnina u predmetnom objektu, da je imenovala posebno lice za koordinaciju između kupaca i tužene, na koji način bi po mišljenju tog suda barem formalno dokazala da joj je stalo da apelant završi ugovoreni posao. Prema tome, Kantonalni sud je zaključio da je prvostepeni sud sve izvedene dokaze cijenio pravilno primjenom odredbe člana 8. ZPP, da je pravilno primijenio pravilo o teretu dokazivanja kada je zaključio da je tužena odgovorna za štetu koju je apelant pretrpio, odnosno da je apelant dokazao uzročnu vezu između radnji tužene i navodne štete koju je pretrpio, pa je primjenom odredbe člana 226. ZPP odlučio kao u izreci presude.

10. Presudom Vrhovnog suda broj 58 0 Ps 148205 16 Rev od 5. oktobra 2017. godine revizija tužene i umješaća na strani tužene je usvojena i nižestepene presude preinačene, tako što je odbijen tužbeni zahtjev apelanta za isplatu naknade materijalne štete u ukupno dosuđenom iznosu od 16.148.229,71 KM (za izgubljenu dobit u iznosima od 10.008.655,44 KM i od 5.698.954,98 KM i obične štete u iznosu od 440.619,29 KM) sve sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka. Također apelant je obavezan da tuženoj naknadi troškove postupka u iznosu od 7.954,35 KM.
11. Vrhovni sud je istakao da su tužena i umješać izjavili revizije a da je apelant „podnio odgovor na revizije kojim je osporio sve revizijske tvrdnje tužene i umješaća i predložio da se revizije odbiju kao neosnovane“. Razmatrajući revizije Vrhovni sud je u obrazloženju prvo ponovio činjenično utvrđenje i pravne stavove prvostepenog suda (koji je usvojio tužbeni zahtjev apelanta) i drugostepenog suda (koji je žalbu tuženog i umješaća na strani tužene odbio i potvrdio presudu prvostepenog suda) te u vezi s tim ocijenio da je revizija tužene i umješaća na

strani tužene osnovana. Vrhovni sud je u vezi s tim naveo da su tužena i umještač na strani tužene izjavili reviziju protiv presude drugostepenog suda zbog povrede odredaba parničnog postupka, člana 126. ZPP i pogrešne primjene materijalnog prava. Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga navedenih u reviziji i postupajući po službenoj dužnosti u smislu odredbe člana 250. stav 1. ZPP Vrhovni sud je na temelju činjeničnog stanja utvrđenog u postupku pred nižestepenim sudovima, ukazao da kada stranka u pravnom lijeku ukazuje da je sud pogrešno rasporedio teret dokazivanja odlučnih činjenica, onda ističe prigovor pogrešne primjene materijalnog prava a da se odgovor na pitanje na kojoj od stranaka je u postupku teret dokazivanja određenih odlučnih činjenica nalazi u normama materijalnog prava, dok procesna odredba iz člana 126. navedenog zakona daje odgovor na pitanje kakve su procesne posljedice propuštanja stranke da dokaže te odlučne činjenice. Dalje, Vrhovni sud je ukazao, da osnovno pravilo o teretu dokazivanja podrazumijeva da teret dokazivanja odlučnih činjeničnih tvrdnji „leži, na onome ko se poziva na činjenice koje stvaraju njegovo pravo, odnosno na činjenice na kojima zasniva svoje pravo ili drugačije rečeno, da svaka stranka treba dokazati pretpostavke za primjenu njoj povoljnije pravne norme, s tim da se negativne činjenice u pravilu ne dokazuju. Stoga, Vrhovni sud smatra da ovo pravilo u konkretnom slučaju od strane nižestepenih sudova nije pravilno primijenjeno, zbog čega je zaključio da je osnovan revizijski prigovor pogrešne primjene materijalnog prava. Također smatra da revidenti osnovano upućuju na odredbu čl. 155., čl. 189., čl. 262. stav 1. i stav 2. i čl. 266. ZOO. Navedeno iz razloga što se pod štetom se u smislu odredbe člana 155. ZOO podrazumijeva umanjenje nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izgubljena dobit), da oštećeni ima pravo na naknadu obične štete i naknadu izmakle koristi, pri čijoj se ocjeni uzima u obzir dobitak koji se mogao osnovano očekivati prema redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem (član 189. stav 1. i 3. ZOO). Članom 262. stav 1. i 2. ZOO propisano je, da je povjerilac u obaveznom odnosu ovlašten da od dužnika zahtijeva ispunjenje obaveze, a dužnik je dužan ispuniti je savjesno u svemu kako ona glasi, te kad dužnik ne ispuni obavezu ili zadocni sa njenim ispunjenjem, povjerilac ima pravo zahtijevati i naknadu štete koju je usljed toga pretrpio. Dakle, Vrhovni sud smatra da je svrha naknade štete obeštećenje povjerilaca u oblasti ugovorne odgovornosti, a ovo znači da naknada štete mora, po pravilu biti takva da povjerilac ne trpi nikakve materijalne posljedice zbog toga što ugovor nije ispunjen ili je neuredno ispunjen. Također ukazuje da je izmakla korist dobitak koji je povjerilac mogao ostvariti da je ugovor bio uredno ispunjen, ili nije ostvario jer je dužnik prekršio ugovor. Povjeriocu treba priznati naknadu za izmaklu korist zbog povrede ugovora ako su ispunjena tri uslova: ako je šteta u vidu izmakle koristi izvjesna (razumna vjerovatnoća u pogledu ostvarenja

koristi - ni u jednom poslu ne postoji apsolutna izvjesnost dobitka); ako postoje elementi na osnovu kojih se može odrediti iznos izmakle koristi (zakon govori ne samo o redovnom toku stvari, nego i o posebnim okolnostima); ako očekivana, a izmakla korist ne bi bila suprotna važećim propisima i dobrim poslovnim običajima (ne može se zahtijevati naknada za korist koju je povjerilac mogao ostvariti samo kršenjem zakonskih propisa ili povredom ugovora).

12. Imajući u vidu navedeno Vrhovni sud smatra da se Ugovor o poslovnoj saradnji može posmatrati samo u vezi sa Ugovorom o kreditu (čl. 1.), tj. sa namjenom odobrenih kreditnih sredstava, a to je kreditiranje fizičkih i pravnih osoba kao kupaca nekretnina u predmetnom objektu. Ugovorom o poslovnoj saradnji u članu 1. tužena je preuzela obavezu „pružiti finansijsku potporu kupcima spornih nekretnina dok se članom 4. navedenog Ugovora tužena obavezala na kreditiranje kupaca spornih nekretnina u predmetnom objektu „u skladu sa važećim odlukama banke.“ s tim što su parnične stranke jasno precizirale visinu kamate, rok otplate, visinu naknade, kreditnu sposobnost i potrebnu dokumentaciju. Stoga Vrhovni sud smatra pogrešnim pravni stav nižestepnih sudova, jer cijeni da apelant u konkretnom slučaju nije dokazao ni osnovanost ni visinu tužbenog zahtjeva, jer samo u slučaju da je apelant na okolnosti da je tužena potencijalnim kupcima (neovisno da li se radilo o onima koji su zaključili predugovore ili drugim licima), nudila kredite pod uslovima koji su odstupali od precizno i jasno utvrđenih uslova u članu 4. Ugovora o poslovnoj saradnji tj. pod nepovoljnijim uslovima iz navedenog ugovora (koja bi se razlika mogla matematički iskazati), samo bi se u takvom slučaju moglo raditi o povredi Ugovora o poslovnoj saradnji a samim tim i sa pravom apelanta na naknadu štete. Također taj sud je naveo da je Ugovor o poslovnoj saradnji zaključen nakon zaključenja predugovora između tužitelja i kupaca, pa kako nije došlo do njihovih međusobnih usklađivanja po pitanju uslova kreditiranja (posebno visine kamatne stope), smatra da je bez uticaja na drugačije rješenje ovog spora činjenična tvrdnja apelanta „da je zbog nepovoljnije kamatne stope kod drugih banaka snižavao cijene nekretnina“. Samo u tom slučaju utvrđenja postojanja eventualne razlike kreditnih uslova tj. odstupanja od ugovorene kamatne stope ili troškova i sl., između ugovorom preciziranih uslova kreditiranja i nepovoljnijih uslova drugih banaka, moglo bi se govoriti o izmakloj koristi apelanta kao tužitelja u smislu naprijed navedenih relevantnih odredaba materijalnog prava Iz navedenih razloga, zbog nepravilne primjene materijalnog prava Vrhovni sud je primjenom odredbe člana 250. stav 1. ZPP usvojio reviziju tužene i umješača i preinačio nižestepene presude na način da je tako što je odbio tužbeni zahtjev apelanta za isplatu naknade štete.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

13. Apelant smatra da mu je presudom Vrhovnog suda povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), koje pravo uključuje i pravo na pristup sudu i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj uz Evropsku konvenciju. U vezi s tim ističe da pravo na pristup sudu štiti, šta više, „i pravo da se ne bude izloženo sudskom postupku protiv vlastite volje ako zakonske pretpostavke za vođenje sudskog postupka nisu ispoštovane (tzv. negativno pravo na pristup sudu)“. U vezi s tim apelant smatra da je Vrhovni sud tuženoj strani dozvolio reviziju, postupajući protivno svojim zakonskim ovlaštenjima, jer smatra da je u suštini revidirao činjenično stanje utvrđeno u postupcima pred nižestepenim sudovima, podvodeći isto pod pogrešnu primjenu materijalnog prava. Dakle apelant tvrdi da je Vrhovni sud „povredu materijalnog prava samo formalno iznio“. Također smatra da je dokazao sve bitne činjenice koje je prvostepeni i drugostepeni sud prihvatio, ali da je revizijski sud iste drugačije utvrdio ili tumačio nego li nižestepeni sudovi, stoga ističe da činjenice koje su utvrđene u redovnom sudskom postupku (pred prvostepenim i drugostepenim sudom) se više nisu mogle dovoditi u pitanje u postupku pred Vrhovnim sudom. Dalje, apelant navodi da kršenja ugovornih obaveza od strane tužene proizilazi iz činjenice što su potencijalni kupci ostvarivali pravo na kredit kod drugih banaka, što su se obraćali tuženoj radi kreditiranja, ali da ista nije reagovala, jer nikada nije odredila mjesto i osobu s kojom bi se moglo komunicirati i kako bi se olakšalo ispunjenje obaveze prema kupcima spornih nekretnina, što je dalje kako ističe stvorilo paniku među kupcima i zbog čega je veliki broj njih odustao od kupnje spornih nekretnina u predmetnom objektu. U pogledu obima materijalne štete apelant smatra da je dokazao štetu koju je pretrpio postupanjem tužene, da je dokazao kršenje ugovora od strane tužene. U vezi s tim dalje navodi da mu je povrijeđeno i pravo na imovinu, jer mu pravo na naknadu štete pripada kao legitimno imovinsko očekivanje, koje je lišen osporenim presudom Vrhovnog suda.
14. U dopuni apelacije apelant ukazuje da je u međuvremenu „stekao saznanja o novim činjenicama koje nije mogao prije znati a koje bitno utiču na ocjenu pravičnosti postupka pred Vrhovnim sudom“. U vezi s tim apelant je naveo da je krajem 2018. godine od Općinskog suda zatražio na uvid i kopiranje predmetni spis, na temelju čega je utvrdio da je punomoć za zastupanje umješaća na strani tužene imala zaposlenica istog, osoba koja nema položen pravosudni ispit niti je advokat, pa s obzirom da vrijednost spora prelazi iznos od 50.000,00 KM, umješaća na

strani tužene je shodno čl. 301.a i čl. 301.b ZPP mogla zastupati samo osoba koja ispunjava uslove propisane citiranim odredbama zakona. Također apelant je istakao da je uvidom u spis utvrdio da ne postoji punomoć za advokata Elmira Arslanagića koji je izjavio reviziju u ime tužene. Shodno navedenom apelant smatra da je reviziju u ime tužene i umješaća na strani tužene, izjavljena od strane neovlaštenih osoba.

b) Odgovor na apelaciju

15. Vrhovni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da ostaje kod zaključaka sadržanih u obrazloženju odluke tog suda, pa je predložio da se apelacija odbije kao neosnovana jer smatra da odlukom ovog suda nisu povrijeđena prava apelanta na koja se poziva u apelaciji. U vezi dopune apelacije navodi da je spis predmeta vraćen Općinskom sudu iz kog razloga nemože dati odgovor na navode apelanta iz dopune apelacije.
16. Tužena u odgovoru na apelaciju navodi da su neosnovane tvrdnje apelanta da je Vrhovni sud revidirao činjenice koje su utvrđene u postupku pred nižestepenim sudovima. U vezi s tim ističe da je Vrhovni sud na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja zaključio da pravna shatanja nižestepenih sudova nisu tačna, jer je materijalno pravo pogrešno primijenjeno. Dalje navodi da apelant nigdje u apelaciji ne navodi koje je to činjenice Vrhovni sud revidirao. Dakle smatra da je Vrhovni sud samo na temelju svog tumačenja činjenica, zaključio da „tužena nije kršila svoje ugovorene obaveze, da nije napravila navedeni obim štete, niti je postojala uzročno posljedična veza“. Stoga navode apelanta smatra neosnovanim i predlaže da se apelacija odbije kao neosnovana. U pogledu navoda iz dopune apelacije tužena navodi da su je advokat Elmir Arslanagić imao punomoć za zastupanje izdata 25. juna 2014. godine, da je on u ime tužene podnio odgovor na tužbu, da je bio prisutan na pripremnom ročištu te da je u ime tužene izjavio žalbu i reviziju.
17. Umješać na strani tužene također navode apelanta smatra neosnovanim i predlaže da se apelacija odbije. Smatra da Vrhovni sud nije revidirao činjenice utvrđenu od strane nižestepenih sudova, nego je upravo na temelju takvog utvrđenog činjeničnog stanja utvrdio da pravna shvatanja tih sudova nisu tačna, odnosno jer je materijalno pravo pogrešno primijenjeno. Također navodi da je njegov punomoćnik imao validnu punomoć za zastupanje.
18. Općinski sud je u odgovoru na dopunu apelacije naveo, da iz dokumentacije – popisa spisa proizilazi da su punomoć za zastupanje tuženog i umješaća na strani tužene dostavljene zajedno sa odgovorom na tužbu 30. juna 2014. godine iako se ona trenutno ne nalazila u spisu.

V. Relevantni propisi

19. U **Zakonu o parničnom postupku** („Službene novine FBiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) relevantne odredbe glase:

Član 126.

Ako sud na osnovu ocjene izvedenih dokaza ne može sa sigurnošću utvrditi neku činjenicu, o postojanju te činjenice zaključit će primjenom pravila o teretu dokazivanja.

Član 250. stav 1.

(1) Ako revizijski sud utvrdi da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno, presudom će usvojiti reviziju i preinačiti pobijanu presudu.

[...].

20. U **Zakonu o obligacionim odnosima** („Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93 i 13/94 i "Službene novine FBiH" br. 29/03 i 42/11) relevantne odredbe glase:

Šteta

Član 155.

Šteta je umanjenje nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njezina povećanja (izmakla korist), a i nanošenje drugom fizičkog ili psihičkog bola ili straha (nematerijalna šteta).

Obična šteta i izmakla korist

Član 189. stav 1. i 3.

(1) Oštećenik ima pravo kako na naknadu obične štete, tako i na naknadu izmakle koristi.

[...]

(3) Pri ocjeni visine izmakle koristi uzima se u obzir dobitak koji se mogao osnovano očekivati prema redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem.

[...].

Član 262. st. 1. i 2.

(1) Povjerilac u obaveznom odnosu je ovlašćen da od dužnika zahtijeva ispunjenje obaveze, a dužnik je dužan ispuniti je savjesno u svemu kako ona glasi.

(2) Kad dužnik ne ispunji obavezu ili zadocni sa njenim ispunjenjem, povjerilac ima pravo zahtijevati i naknadu štete koju je usljed toga pretrpio.

Član 266.

(1) Povjerilac ima pravo na naknadu obične štete i izmakle koristi koje je dužnik, u vrijeme zaključenja ugovora, morao predvidjeti kao moguće posljedice povrede ugovora, a s obzirom na činjenice koje su mu tada bile poznate, ili morale biti poznate.

(2) U slučaju prevare ili namjernog neispunjenja, kao i neispunjenja zbog krajnje nepažnje, povjerilac ima pravo zahtijevati od dužnika naknadu cjelokupne štete koja je nastala zbog povrede ugovora, bez obzira na to što dužnik nije znao za posebne okolnosti zbog kojih su one nastale.

(3) Ako je prilikom povrede obaveze, pored štete, nastao za povjerioca i neki dobitak, o njemu će se, prilikom određivanja visine naknade, voditi računa u razumnoj mjeri.

(4) Strana koja se poziva na povredu ugovora dužna je preduzeti sve razumne mjere da bi se smanjila šteta izazvana tom povredom, inače druga strana može zahtijevati smanjenje naknade.

(5) Odredbe ovog člana shodno se primjenjuju i na neispunjene obaveze koje nisu nastale iz ugovora, ukoliko za pojedine od njih nije ovim zakonom nešto drugo predviđeno

VI. Dopustivost

21. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.
22. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.
23. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je presuda Vrhovnog suda broj 58 0 Ps 148205 16 Rev od 5. oktobra 2017. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 13. oktobra 2017. godine, a apelacija je podnesena 11. decembra 2017. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je

propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

24. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

25. Apelant osporava presudu Vrhovnog suda tvrdeći da mu je tom presudom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

26. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

27. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.

28. Ustavni sud, prije svega, primjećuje da se u konkretnom slučaju radilo o postupku radi naknade štete, iz čega proizlazi zaključak da se radi o predmetu građanskopravne prirode, pa apelant u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

29. Ustavni sud zapaža da apelant smatra da mu je osporenom odlukom prekršeno pravo na pristup sudu „pravo da se ne bude izloženo sudskom postupku protiv vlastite volje ako zakonske pretpostavke za vođenje sudskog postupka nisu ispoštovane (tzv. negativno pravo na pristup sudu)“, jer je Vrhovni sud postupajući protivno svojim zakonskim ovlaštenjima tuženoj strani dozvolio reviziju, na način što je revidirao činjenično stanje utvrđeno u postupcima pred

nižestepenim sudovima podvodeći isto pod pogrešnu primjenu materijalnog prava, odnosno jer je „povredu materijalnog prava samo formalno iznio“.

30. U vezi s tim Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminaciona.
31. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise, kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda kako u postupku utvrđivanja činjenica tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 26). U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje i, *mutatis mutandis*, Evropski sud, *Anđelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, tačka 24). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelanti postavljaju, ispitati da li je osporena odluka zasnovana na proizvoljnoj primjeni prava.
32. Dovodeći naprijed navedene stavove sa činjenicama konkretnog slučaja Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud osporenom odlukom kao konačnom odlukom u predmetnom postupku primjenom odredbe člana 250. stav 1. ZPP reviziju tužene i umješača na strani tužene usvojio, nižestepene presude preinačio tako što je odbio tužbeni zahtjev apelanta za naknadu materijalne štete. U vezi s tim Ustavni sud zapaža da je citiranom odredbom ZPP propisano, da ako revizijski sud utvrdi da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno, presudom će usvojiti reviziju i preinačiti pobijanu presudu. Dakle, suprotno navodima apelanta, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud, razmatrajući revizione navode o povredi odredaba parničnog postupka iz člana 126. ZPP, zapravo pošao od činjeničnog stanja utvrđenog u postupku pred nižestepenim

sudovima, te je u skladu sa svojim ovlaštenjima iz člana 250. ZPP zaključio da su osnovani revizijski prigovori vezan za pogrešnu primjenu materijalnog prava. Vrhovni sud je u tom kontekstu eksplicitno obrazložio da kada stranka u pravnom lijeku ukazuje da je sud pogrešno rasporedio teret dokazivanja odlučnih činjenica, onda ističe prigovor pogrešne primjene materijalnog prava a da se odgovor na pitanje na kojoj od stranaka je u postupku teret dokazivanja određenih odlučnih činjenica nalazi u normama materijalnog prava, dok procesna odredba iz člana 126. navedenog zakona daje odgovor na pitanje kakve su procesne posljedice propuštanja stranke da dokaže te odlučne činjenice. Pri tome je ukazano da teret dokazivanja odlučnih činjeničnih tvrdnji „leži“ na onome ko se poziva na činjenice na kojima zasniva svoje pravo, da svaka stranka treba dokazivati pretpostavke za primjenu njoj povoljnije pravne norme te da se „negativne činjenice u pravilu ne dokazuju“ zbog čega je zaključio da u konkretnom slučaju prvostepeni sud pravilo o teretu dokaza nije pravilno primijenio, a to je propustio sankcionisati drugostepeni sud. Prema tome, Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud, suprotno apelacionim navodima, u obrazloženju svoje odluke dao detaljne i jasne razloge zašto je, imajući u vidu činjenice utvrđene pred prvostepenim sudom vezane za međusobni odnos apelanta i tužene u kontekstu sadržaja zaključenih ugovora (Ugovora o dugoročnom kreditu i Ugovora o poslovnoj saradnji), primjenom relevantnih odredbi ZPP i ZOO (čl. 155. 189. i 262.) trebalo odbiti tužbeni zahtjev apelanta za naknadu štete. S obzirom na sve naprijed navedeno u cjelosti se pokazuju neosnovanim navodi apelanta da mu je povrijeđeno negativno pravo na pristup sudu zašto što je, kako smatra apelant, Vrhovni sud u suštini revidirao činjenično stanje utvrđeno u postupcima pred nižestepenim sudovima. Imajući u vidu da dato obrazloženje Vrhovnog suda ne ostavlja utisak proizvoljnosti u primjeni relevantnih odredbi ZPP i ZOO, to ne postoje uvjeti da Ustavni sud u smislu naprijed navedenih stavova, svojim tumačenjem zamijeni dato tumačenje Vrhovnog suda u osporenoj odluci.

33. Konačno, Ustavni sud zapaža da je apelant 18. februara 2019. godine podnio dopunu apelacije u kojoj problematizira punomoć za zastupanje tužene i umješaka. U vezi s tim Ustavni sud ukazuje da se, u smislu člana 22. stav (3) Pravila Ustavnog suda, apelacija bez zahtjeva Ustavnog suda ne može dopunjavati van roka iz člana 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, osim ukoliko se dopuna odnosi na nove pravne okolnosti koje su nastale nakon proteka navedenog roka (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 1426/05 od 9. novembra 2006. godine, točka 49). Imajući u vidu da je apelant osporenu presudu primio 14. novembra 2017. godine, pri čemu se dopuna apelacije ne odnosi na nove okolnosti jer se tiče istog činjeničnog stanja i osporene odluke (budući da je apelantu od početka postupka bilo poznato ko zastupa tuženu i umješaka),

a da da je dopunu apelacije podnio 18. februara 2019. godine, Ustavni sud ukazuje da nisu ispunjeni uvjeti da razmatra navode iz dopune apelacije. Ovo osobito imajući u vidu da apelant ove navode nije isticao u postupku pred redovnim sudovima (*mutatis mutandis* Ustavni sud, Odluka broj AP 476/04 od 17. decembra 2004. godine, točka 26), pa ih ne može s uspjehom prvi put isticati u postupku pred Ustavnim sudom.

34. Imajući u vidu sve naprijed navedeno, Ustavni sud zaključuje da osporenom odlukom nije prekršeno pravo apelanta na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na imovinu

35. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

36. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine u skladu s općim interesom, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

37. Prilikom razmatranja da li je došlo do povrede člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud, prije svega, mora utvrditi da li apelant posjeduje „imovinu“ u smislu člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.
38. Ustavni sud zapaža da je predmetni postupak apelant pokrenuo radi naknade štete, te da je osporenom presudom tužbeni zahtjev apelanta u cijelosti odbijen kao neosnovan. Smatra da je pravo na naknadu štete dokazao navodima u vezi sa povredom prava na pravično suđenje a da mu je „revizijski sud postupajući protivno obimu nadležnosti propisanoj odredbama ZPP mu uskratio pravo na imovinu u vidu legitimnog očekivanja“.

39. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema konzistentnoj praksi Evropskog suda za i Ustavnog suda, „imovina“, u smislu člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, može biti ili „postojeća imovina“ ili „dobra“, uključujući i potraživanja u odnosu na koja lice ima bar „legitimno očekivanje“ da će ih realizirati (vidi Evropski sud, *Jantner protiv Slovačke*, predstavka broj 39050/97, presuda od 4. marta 2003. godine, stav 27; i Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2349/06 od 27. februara 2008. godine, stav 44, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Pri tome, Ustavni sud ukazuje da „legitimno očekivanje“ mora biti mnogo konkretnije od same nade, ma koliko ona bila razumna, i mora se zasnivati na zakonskoj odredbi ili pravnom aktu kao što je sudska odluka (vidi Evropski sud, *Kopecký protiv Slovačke*, predstavka broj 44912/98, presuda od 28. septembra 2004. godine, st. 48-49; i Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP 2361/06 od 10. januara 2008. godine, stav 10, dostupna na www.ustavnisud.ba).
40. Dovodeći navedene principe u vezu s konkretnim slučajem, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud na temelju činjeničnog stanja utvrđenog u postupku pred prvostepenim i drugostepenim sudom, eksplicitno obrazložio, da apelant nije dokazao da je u smislu relevantnih odredbi čl. 155. i 189. ZOO radnjama tužene pretrpio štetu, zbog čega je u konačnici Vrhovni sud preinačio nižestepene presude i odbio njegov v tužbeni zahtjev. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da iz navedenog proizlazi da apelant nije mogao imati „legitimno očekivanje“ da će u situaciji kada nije dokazao odgovornost tužene za pričinjenu štetu biti udovoljeno njegovom tužbenom zahtjevu. Prema tome, Ustavni sud smatra da apelant nije dokazao da ima „ostvarivo potraživanje“ koje bi predstavljalo „imovinu“ u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.
41. Stoga, Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

42. Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, kada je Vrhovni sud dao jasno i argumentirano obrazloženje koje ni u jednom segmentu ne ostavlja utisak proizvoljnosti u svjetlu relevantnih odredaba ZPP i ZOO, odnosno kada je Vrhovni sud ocijenio da je osnovan prigovor tuženih pogrešne primjene materijalnog prava, zbog čega je ostvaren revizijski razlog iz člana 250. stav 1. ZPP.

43. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na imovinu jer apelant nije mogao imati „legitimno očekivanje“ da će u situaciji kada u smislu odredbe člana 155 ZOO nije dokazao odgovornost tužene za pričinjenu štetu biti udovoljeno njegovom tužbenom zahtjevu biti udovoljeno i da će biti riješen u njegovu korist, i kada apelant nije dokazao da ima „ostvarivo potraživanje“ koje bi predstavljalo „imovinu“ u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.
44. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.
45. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.